

Ravnopravnost spolova: izazovi u Hrvatskoj

Rodna ravnopravnost i ljudska prava žene

1. Što je (rodna) ravnopravnost?
 - Centralni pravni, filozofski i politički koncept
 - Temeljna vrijednost ljudskih prava i jedno od osnovnih ljudskih prava
 - Različite ideje: formalna – jednako postupanje, supstancijalna – jednakost prilika
 - Različiti feministički pristupi: liberalni, kulturalni, radikalni feminizam, interseksionalnost
 - Odredbe nalazimo u međunarodnom, EU i domaćem pravu
2. Što je diskriminacija?
 - Nejednako postupanje s pojedincima u sličnim situacija i jednako postupanje s pojedincima u različitim situacijama, osim ako za to nema valjanim i opravdanih razloga – nepovoljno postupanje na zabranjenim osnovama
 - Direktna, indirektna, de jure, de facto
 - Spol je jedna od „suspektnih osnova“
3. Rodna ravnopravnost u međunarodnom pravu
 - Temeljna vrijednost i temeljno pravo
 - Uključuje ne samo pitanje formalne jednakosti i rodnog pariteta, već i pitanja ženskog siromaštva, isključenosti iz tržišta rada, rodno-uvjetovanog nasilja, reproduktivnih i seksualnih prava
 - Glavni instrument: Konvencija UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, koja definira “diskriminaciju žena” kao svaku razliku, isključenje ili ograničenje učinjeno na osnovi spola kojemu je posljedica ili svrha da ženama ugrozi ili onemogući priznanje, uživanje ili korištenje ljudskih prava i osnovnih sloboda na političkom, gospodarskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom području, bez obzira na njihovo bračno stanje, na osnovi jednakosti muškaraca i žena.
 - Istanbulska konvencija, relevantna i praksa ESLJP
 - Tijela: odbori, specijalni izvjestitelji
4. Rodna ravnopravnost u hrvatskim zakonima
 - Ustav RH navodi ravnopravnost spolova kao jednu od temeljnih vrijednosti (čl. 3.) i zabranjuje spolnu diskriminaciju (čl. 14.)
 - Zakon o ravnopravnosti spolova definira diskriminaciju na temelju spola kao svaku razliku, isključenje ili ograničenje kojem je posljedica ili svrha onemogućavanje ili ograničavanje priznanja, uživanja ili korištenja ljudskih prava i sloboda u političkom, gospodarskom, društvenom, obrazovnom, socijalnom, kulturnom, građanskom ili drugom području (čl. 6).
 - Zabranjena je izravna i neizravna diskriminacija, uznemiravanje i seksualno uznemiravanje

- Obveza donošenja posebnih mjera
- Područja: rad, obrazovanje, političke stranke, mediji
- Mehanizmi provedbe: PRS, Ured za RS, koordinatori/ce u tijelima državne uprave, županijska povjerenstva

5. Situacija u RH

- Podzastupljenost žena na pozicijama moći (u zdravstvu većina ravnatelja bolničkih centara su muškarci)
- Žene u većem broju nezaposlene, rade na prekarnim poslovima, manje plaće, horizontalna i vertikalna segregacija, mali broj poduzetnica, dvostruko opterećenje, žensko siromaštvo (razlike u mirovinama)
- Nasilje nad ženama
- Reprodiktivna prava – ograničenja pristupa pobačaju (prigovor savjesti, cijene) i drugim uslugama; obstruktivno nasilje, nedostatan broj ginekologa (posebice za žene s invaliditetom)

6. Reprodiktivno zdravlje